

Forslag til Finanslov 2017.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)
(1. behandling)

Sorte tal på bundlinjen

Det er op til os, her i dag, den lovgivende forsamling, at sikre at det Finanslovsforslag der er fremlagt for 2017, fortsat opererer med sorte tal på bundlinjen.
Hvorfor er det vigtigt?

Helt grundlæggende betyder underskud på Finansloven at landet optager gæld, som jo altså skal betales tilbage. Og det bliver de kommende generationer af skatteborgere der skal betale regningen for vores overforbrug, eller letsindige omgang med Selvstyrets midler.
Af samme årsag må vi aldrig lade en Finanslov hvile på, om der kommer ekstra store indtægter et år, pga. f.eks. fiskeri. Gør der dét, bør disse penge sættes til side og bruges på indtægtsgivende investeringer, afbetaling af gæld eller på ikke-driftsforøgende tiltag, så vi ikke skaber flere udgifter året efter, denne gang uden ekstra indtægter.
Der hersker en udbredt misforståelse om, at hvis det går godt i øjeblikket, så behøver vi ikke at bekymre os – i dag. Men vi skal vænne os til, at tænke mange år fremad når vi, som landets øverste ledelse, skal skabe et velfærdssamfund der også har tid og råd til velfærd om en generation, ja, eller blot et tiår frem.
Det betyder også, at vi som partier i forhandlingerne bør agere ansvarligt uanset hvilke områder vi ønsker der tilføres flere midler - eller når vi beder om tiltag der er udgiftskrævende.

Demokraterne håber, at vi ved denne forhandling rent faktisk får et bredt forlig og at ingen partier pludselig – under tyndt påskud – trækker deres støtte til en finanslov som vi alle kan blive enige om, fordi de ønsker at kunne pege fingre, i stedet for at udvise ansvarlighed.
Vi har brug for at udvise stabilitet – og vi har brug for sorte tal på bundlinjen.

Indsatsområder

Det er ingen hemmelighed at Demokraterne ønsker en nedsættelse af selskabsskatten, samt et beskæftigelsesfradrag. Hvorfor?

En kontraktiv finanspolitik – altså en politik baseret på at vi skaber finanspolitisk holdbarhed ved, i grove træk, at sikre at færre borgere er på offentlig forsørgelse, samt indførelse af afgifter - som et middel til at sikre bedre overskud på betalingsbalancen og en stabilisering af priser i samfundet, kan ikke stå alene.

Vi skal også have dynamik i samfundet, og skabe øgede indtægter, som middel til finanspolitisk bæredygtighed.

Derfor er vi nødt til også at kombinere vores kontraktive finanspolitik med ekspansiv finanspolitik.

Ekspansiv finanspolitik er at sænke skatter og afgifter, at stimulere forbrug eller at foretage investeringer som giver afkast til Landskassen på sigt.

Én af måderne at gøre dette på, er ved at indføre et beskæftigelsesfradrag. Med en slidt frase, så skal det kunne betale sig at arbejde.

Det gør Finansloven særligt sensitiv, at der til enhver tid er politiske partier der ønsker nogle særlige områder tilgodeset pga. deres kernevælgerbase.

Vi er nødt til at lytte til, hvilke problemer vores land har, hvilke problemer vor befolkning har.

Men vi må også være ærlige overfor os selv og hinanden; der er ikke råd til status quo, og nogle ting må vi nedprioritere for at kunne sikre andre områder der halter.

Vi er nødt til at prioritere vores indsats og målrette dem mod at stimulere vækst, at give hjælp til selvhjælp og særligt, at koncentrere vore indsats og kræfter på, at skabe et samfund hvor retssikkerhed, transparens, gode uddannelser, et godt arbejdsliv og generelt retfærdighed dominerer, ikke splittelse, prestige-projekter og lokalpatriotisme.

Folkeskolen, socialområdet, lærerseminariets faglige fornyelse, bedre iværksætter-betingelser, ophævelse af handelsbarrierer med udlandet, omhyggelig transparens og gode vilkår for fiskerierhvervet, vores unges vilkår for at klare sig i fremtiden og mange andre ting optager os på et meget nært plan i vores hverdag i landet, og bør være indsatsområder i stor stil.

Reformer er nødvendige - det er vist indiskutabelt - og det betyder for Demokraterne f.eks. en sænkelse af selskabsskatten, med det formål at skabe flere jobs, og bedre velstand i Grønland. Ønsker vi at gøre det attraktivt at starte firma, beskæftigelse og jobs, især når vi er på en ø så langt væk fra alting - så skal det også kunne betale sig at ansætte og lønne en række mennesker. Turisme, kultureksport, vores erhvervsliv, grønlandsk is og vand, små-producenter af luksusvarer, og mindre foretagender der på andre måder kan hive udenlandske penge til landet må have bedre vilkår for at kunne trives.

En sænkelse af selskabsskatten kan også afhjælpe problemer med selskaber der i dag er tvunget til at henlægge dele af deres aktiviteter i udlandet pga. vort skattetryk.

En sænkelse vil kunne stimulere økonomien i den rigtige retning, hvis vi sammenholder sænkelse af selskabsskatten med flere tiltag:

Forenklet startup af virksomheder, et fortsat enkelt skattesystem, ikke mindst hurtigere og bedre sagsgange i det offentlige, og en generel afbureaukratisering til hjælp for virksomhedsejere, og borgere i det hele taget, kendetegner en moderne økonomi og et moderne land.

Vi kan med fordel også tænke i opkvalificeringsmuligheder, der sigter mod kortvarige kursusforløb som bedre omstiller arbejdsledige til arbejde. Også kortere opkvalificeringsforløb bør vi tage med, så vore borgere også kan finde arbejde i mindre virksomheder og på turismeområdet – bl.a. som en del af satsningen på at skaffe flere turister gennem samarbejde med f.eks. Island.

Reformer betyder som nævnt også for os, et beskæftigelsesfradrag.

Vi vil gerne benytte lejligheden til, at nævne, at vi også meget gerne får gennemgået marginalsatser i vort samfund, for at se, om der er nogen af disse der hindrer mer-arbejde, overarbejde eller andet beskæftigelsesfremmende, således vi får fjernet alle barriererne for at tjene bedre ved at arbejde, end ved at være på overførselsindkomst.

Gældsudvikling

Demokraterne mener, at vi skal være særligt påpasselige med at stifte ny gæld, forstået sådan, at vi i de tidligere årtier har stiftet en del gæld som vi i dag stadig slås med. Særligt en bøn om, ikke at gældssætte landet ved ting som ikke tjener sig ind igen.

Når vi diskuterer lufthavne, turisme og sejlads, skal vi hele tiden nøje afveje hvad den samfundsøkonomiske gevinst kan være, mod en reel holdbarhedsindikator. Vi skal med andre ord ikke skabe infrastruktur der yderligere belaster borgernes økonomi – hverken direkte ved f.eks. øgede lufthavnsafgifter i stor stil – eller indirekte, ved øget skatte,- og afgiftspres.

Derfor er vi glade for, at Kalaallit Airport A/S er stiftet, og opfordrer fortsat til transparens i opgaverne - men også informationsdeling til borgere på en måde, så de relativt let kan tilegne sig viden om rentabilitet, frekvens, prisøgninger eller prisfald.

Vi har et implicit krav til turisme-forøgelse for, at lufthavnene kan tjene sig selv ind igen. Det krav og hvad der skal til for at det kan lykkes, skal også diskuteres med borgerne. I et sprog vi alle kan forstå, og alt sammen med tydelige henvisninger til udregningsmetoder, og kildehenvisninger. Transparens og tilgængelighed er enormt vigtigt, også på denne måde.

Demokraterne ønsker sig, at få en holdbarhedsindikator for vores finanspolitik, på reelt udregnet grundlag.

En holdbarhedsindikator angiver andelen af den primære saldo på, i vores tilfælde, det sammenlignelige tal for et BNP – altså brutto national produkt – som der skal til, for at skabe finanspolitisk holdbarhed.

Dette tal giver os en indikation af, hvor vi bliver finanspolitiske uholdbare.

Det tal må og skal tage højde for vores selvstyrejede og delvist selvstyre-ejede selskabers gæld, samt kommuners og Selvstyres samlede gæld. Vi er altså også nødt til at inddrage det enorme efterslæb vi har på bl.a. boligområdet, men virkelig også at inddrage vores efterslæb på det sociale område.

På den måde kan vi give os selv et reelt pejlemærke at sigte efter.

Hvad koster det at lade være med langsigtede løsninger?

Vi er nødt til at komme væk fra her-og-nu populisme, og sikre en bæredygtig, fornuftig socialpolitik i samarbejde med kommunerne og vi må tænke flere generationer frem.

Hvordan imødeser vi de kæmpe problemer vi har i renoveringsefterslæb i hele landet på infrastruktur, havne, boliger, skoler og kollegier?

Hvordan imødeser vi vores efterslæb på det sociale område? Sidstnævnte giver sig til udtryk i form af tabt arbejdsfortjeneste i fremtiden, negativ social arv der videregives, og ulykkelige mennesker – særligt børn i landet der trænger til hjælp.

Hvad taber vi egentlig – ud over liv - hver gang et ungt menneske begår selvmord? Af både økonomiske, men også menneskelige omkostninger?

Hvad taber vi ved, at børn og unge udsættes for seksuelle overgreb?

Hvad koster det os, at børn og unge ser så meget vold i hjemmene, eller selv udsættes for det?

Hvilke mennesker får vi ud af det? Hvad gør det ved vores økonomi?

Millioner og atter millioner af kroner på tabt arbejdsfortjeneste, forståelige sygedage, sorg, smerte og liv der kunne have været – et menneske der kunne have stået her – bidraget til samfundet, skabt en hel familiegren af fremtidige stærke borgere går vi måske glip af.

Eller som kunne have været et stærkere, mere helt menneske, men som nu – ofte sammen med en hel familie, lider, eller bare ikke er mere.

Ja, hvad koster det, egentlig, for vores samfund? Hvad er prisen for ikke at handle?

Hvad koster det os, at så mange af vore borgere har ondt i hjertet; har været udsat for overgreb i en sådan grad, at deres kærlighedsliv, deres arbejdsliv, deres familieliv med nød og næppe – eller slet ikke – hænger sammen? Hvordan opgør vi en smerte så stor på det menneskelige?

Kan vi leve med, at vi ikke hjælper vores børn og unge, som lider under vold i hjemmet, druk, misbrug af hash, seksuelt misbrug og sult – i dag?

Og skal vi skabe flere kommende generationer af borgere der ikke kan selv, fordi det offentlige ikke hjalp rettidigt?

Hvordan sikrer vi, at vi får dem hjulpet i dag?

Hvad i alverden sker der Grønland?

Hvordan kan vi hjælpe hinanden, og vore borgere til, at vores livsførsel bidrager til løsninger i samfundet, til mindre lidelse, til bedre løsninger for vore udsatte, for vores lidende?

Jeg er ikke interesseret i, at vi kaster med mere mudder her.

Men det er på tide, at vi ved finanslovsforhandlinger også inddrager vore humane – og her også vores følelsesmæssige kapital. Vi har ikke råd til at vor befolkning på denne måde lider. Slet, slet ikke.

Derfor er det altafgørende, at vi sikrer effektive, målrettede behandlinger og forebyggelsesforanstaltninger der virker for vores borgere, og at vi påtager os det ansvar, sammen med alle de andre borgere i landet at se hinanden i øjnene og overkomme det uvæsen og de uanede sagsbunker, behandlingstilbud der mangler og mangel på uddannelse i vor befolkning. Uanset hvem eller hvad vi skal bede om hjælp, og med tanke på, hvad det egentlig gør ved vores befolkning og vores økonomi.

Vi kan starte på det nære plan, og helt enkelt behandle hinanden ordentligt, at sikre et dygtigt og ikke korrump polit, at hjælpe kommunerne med sagsbehandling og gode arbejdsmiljøer, at sikre få nye, men effektive tiltag som hjælp til særligt børn og unge, og nye familier, og stå sammen som borgere i landet om, at hjælpe hinanden og ikke mobbe hinanden, at tale ordentligt, at sikre retfærdighed og vi som politikere har pligt til at sikre en sund økonomi, så vi har råd til at hjælpe folk der har brug for det i fremtiden også.

Holdbarhedsindikatorer; både finanspolitiske og socioøkonomiske synes vi i Demokraterne er SÅ vigtige at finde frem til, fra år til år, så vi diskuterer på et lettere tilgængeligt grundlag, så hermed den opfordring givet videre til alle Departementerne og ikke mindst

Finansdepartementet.

Det vil desuden vise investorer hvor sikkert et land, Grønland er at investere i, på lang sigt, alt efter hvilken politik der føres, samt sikre at politiske partier kan holde sig disse tal for øje, når vi forhandler.

Folkeskole og uddannelse

Folkeskolen er presset. Så presset, at vi har over 50 % af børn der forlader folkeskolen, som ikke får anden uddannelse end folkeskolen.

Hvorfor er det et problem? Det er det fordi prognosen er, at vi får 7.500 pensionister i landet i 2030. Samtidig er prognosen for arbejdsstyrken at denne falder frem mod år 2030, fra 37.000 arbejdsdygtige i dag (18-64 år) til ca. 35.500 arbejdsdygtige i 2030. Disse tal er endda rensset for vores netto-udvandring fra landet i dag, og indeholder ikke et ord om, hvor mange der rent faktisk er i arbejde ud af vores arbejdsstyrke. Dvs. det er optimistiske tal.

Når vi taler økonomi, er der ingen anden fornuftig fremgang, uden at vi medtager vores befolknings sundhed, vor befolknings evne til at opretholde et sundt liv for sig selv og deres børn, og at vi erkender at en del af et bedre liv; er uddannelse for børnene!

Uden uddannelse sikrer vi aldrig rigtigt et løft af landet, og det betyder netop at pensionister, børn og unge med problemer og vores syge og svage kommer til at lide, fordi der ganske enkelt ikke er penge nok til velfærd i fremtiden.

Det er derfor enormt vigtigt at vi får folkeskolens niveau løftet så snart som muligt, og hellere i går end i dag, og erkender at folkeskolen trænger til en hurtig, grundig revision, samt hurtige og implementerbare tiltag indenfor en ganske kort årrække. Altså handling nu.

Vi skal sikre at børnene får en grunduddannelse i grønlandsk, dansk, engelsk, matematik og de grundlæggende fag på et niveau, så deres muligheder for at tage lige den uddannelse de finder spændende og relevant, kan blive realitet med det samme. Alt andet er offentligt omsorgssvigt. Det mest effektive værktøj til at bryde den sociale arv, og sikre et sundt, bæredygtigt samfund er uddannelse.

Det nytter ikke noget at vi fra politisk hold gør os til eksperter på dette område. Demokraterne så gerne, at vi nedsatte en hurtigt-arbejdende arbejdsgruppe af fag-eksperter til at rette op på det der kan ændres ved systemet i Folkeskolen i dag, og gerne så hurtigt som muligt. Der skal både kortsigtede brobygningsløsninger til, og mere langsigtet er vi nødt til at tænke anderledes også. Vi ønsker os, at en sådan arbejdsgruppe ikke består af ene akademikere, embedsmænd eller politikere – men at de består af mennesker med en bred vifte af kompetencer, og at de kommer med anbefalinger til løsninger på kortere og på længere sigt.

Folkeskolen er et område hvor vi bare ikke må tabe bolden fortsat. Uddannelse er den korteste, og det mest sikre socio-økonomiske værktøj vi kan anvende, som Garanterer hjælp til selvhjælp, løft af generationer og i sig selv hjælper mennesker med at bryde den sociale,- og indkomstmæssige arv.

Det er vores opgave, at sikre at de kommende generationer af borgere i landet ikke blot bliver tilskuere til udviklingen, mens de arbejder i de lavest rangerende jobs, og pga. udvanding af uddannelsessystemet ikke er i stand til at konkurrere internationalt med andre folkeslag.

Vi ser frem til en konstruktiv debat om Finansloven, og ønsker alle partier gode forhandlinger. Vi henviser med disse ord, Finanslovsforslaget til behandling i Finans,- og Skatteudvalget.